

גיליון הורים פרשת עקב

שלום להורים היקרים, בפרשת עקב אנו זוכים לבשורות על שפע וברכה גדולה בארץ ישראל. אלא שהמצוות תלויות בקשר שלנו אל הקב"ה וכפי שמובא בפירוש רש"י על הפסוק "והיה עקב תשמעון.... ושמר ה' אלקיך לך את הברית .." אם המצוות קלות שאדם דש בעקביו תשמעון, ישמור ה' לך הבטחתו. ומובא במדרש תנחומא: ".... יתברך שמו של הקדוש ברוך הוא שנתן תורה לישראל שיש בה שש מאות ושלש עשרה מצוות, ויש בהן קלות וקמורות. ומפני שיש בהן מצוות קלות שאין בני אדם משגיחין בהן אלא שמשליכין אותן תחת עקביהן, כלומר שהן קלות, לפיכך היה דוד מתגרא מיום הדין ואומר: רבוננו של עולם, איני מתגרא מן מצוות הקמורות שבתורה, שהן קמורות. ממה אני מתגרא. מן המצוות הקלות, שמא עברתי על אחת מהן, אם עשיתי אם לא עשיתי, מפני שהיתה קלה. ואתה אמרת, הוי זהיר במצוה קלה כבמצוה קמורה. לכה אמר, למה אירא בימי רע עון עקבי יסובני.

ובהמשך מובא על שכרן של המצוות "אמר רבי אבא בר כהנא, שלא תהא יושב ושוקל מצותיה של תורה ורואה אי זו מצוה שברה מרבה ועושה אותה.... כך לא גלה הקדוש ברוך הוא שכר כל מצוה ומצוה. שאלו גלה, נמצאו המצוות מקצתן קימות ומקצתן בטלות. ורבי אהא בשם רבי אבא בר כהנא אמר, טלטל הקדוש ברוך הוא שכר עושה מצוה בעולם הזה, כדי שיהיו ישראל עושים משלם. תני רבי שמעון בר יוחאי, שתי מצוות גלה הקדוש ברוך הוא מתן שכרן, אחת קלה שבקלות, ואחת קמורה שבקמורות. ואלו הן. קלה שבקלות, שלוח הקן, ושם כתיב: והארכת ימים (דברים כב, ז). וקמורה שבקמורות, כבוד אב ואם, שבו כתיב: למען יאריכון ימיה (שם ה, טז), הרי הן שווין במתן שכרן מעולם הזה...." ראוי לחדד לילדים את שני המדרשים כהקדמה לספורים ולדברי התורה בשולחן שבת.

בהמשך הפרשה, נותן משה רבינו שיעור ליהודים בעלי הספקות כי תאמר בלבבך רבים הגוים.... איכה אוכל להורישם? על הביטחון בה' ובברית וההבטחה לאבות ששמרה ושומרת עלינו מעל 3500 שנים והניסים הרבים מהירידה למצרים בשבעים נפש, ניסי קריעת ים סוף וועוד....

בהמשך מזכיר משה רבנו את הסכנה על גבהות הלב, את חטא העגל ושבירת הלוחות, חטא המרגלים, תאוות הבשר חטא קרח ועדתו ועוד..

לקראת סוף הפרשה מובאת פרשת "והיה אם שמוע...." ושמירת הברית עם הקב"ה.

לקראת השבת מצורפים שבעה סיפורים. מומלץ להכין את המסר בהתאם לצורך במשפחה ובין החברים. שבוע טוב ושבת שלום

סיפור א' לשולחן שבת

מובא בפירוש רש"י על הפסוק "והיה עקב תשמעון.... ושמר ה' אלקיך לך את הברית .." אם המצוות קלות שאדם דש בעקביו תשמעון, ישמור ה' לך הבטחתו. לימדנו חז"ל שאין לזלזל במצוות הפשוטות "ואי אתה יודע מתן שכרן של מצוות...." מובא במסכת עבודה זרה יח א: "עוונות שאדם דש בעקביו בעולם הזה מסובין לו ליום הדין". ובמדרש תנחומא פרשת עקב סימן א בפתיחת הפרשה, אומר דוד המלך "למה אירא בימי רע עון עקבי יסובני" (תהילים מט ו). הקדוש ברוך הוא שנתן תורה לישראל שיש בה שש מאות ושלש עשרה מצוות, ויש בהן קלות וקמורות. ומפני שיש בהן מצוות קלות שאין בני אדם משגיחין בהן אלא שמשליכין אותן תחת עקביהן, כלומר שהן קלות, לפיכך היה דוד מתגרא מיום הדין ואומר: רבוננו של עולם, איני מתגרא מן מצוות הקמורות שבתורה, שהן קמורות. ממה אני מתגרא. מן המצוות הקלות, שמא עברתי על אחת מהן, אם עשיתי אם לא עשיתי, מפני שהיתה קלה. ואתה אמרת, הוי זהיר במצוה קלה כבמצוה קמורה.

משל שסיפר הרב פינחס קזיוף שליט"א:

לאחד בשם יוסי שלא הצליח בעבודתו והגיע לפת לחם. הציעו לו לשנות מקום מגורים שכל המשנה מקום משנה מזל. החליט ה"לא יוצלח" לשים פעמיו לעיר היהלומים שבה חיים כל העשירים ליד מכרות היהלומים. מכיוון שלא היה לו במה לנסוע החל ללכת ברגל, לקראת לילה כשהוא רעב וצמא ראה נקודת אור מרחוק וגמר בליבו ששם ילון את הלילה. משהגיע למקום התברר לו שאין זה בית כפי שחשב אלא האבנים נוצצות מאור הלבנה. בלית ברירה נשכב לישון, אסף מן האבנים עם שחר, מילא את שקו ושם פעמיו לעיר הגדולה.

כובד המשא, הרעב והצמא עשו את שלהם והוא החליט להשליך חלק מהאבנים וכך הלך וזרק ובשערי העיר עש שהשק היה ריק מתוכן. הוא ניגש למסעדה בעיר וסעד כטוב ליבו כאחד מעשירי העיר. משנדרש יוסי לשלם השיב כי אין בכיסו ולו שקל בודד, בעל המקום התעצבן ודחף אותו מהמסעדה אל פתח הדלת. תוך כדי נפילה נפלה מן השק אבן קטנה שהייתה דבוקה בדופנו, בעל המקום הרימה התבונן באבן ומיד הוציא מכיסו 5000 ש"ח נתן ליוסי וביקשו להסתלק מן המקום. יוסי, בראותו את הכסף התעלף ובעל המסעדה הבין שכנראה הלה בא לעסקים והסכום הזעום שהציע בעבור האבן הוא שגרם לכך, התנצל והציע 50,000 ש"ח. יוסי צעק וחבט את ראשו בקיר וכמעט ואיבד את הכרתו. בעל המסעדה לא התאפק וצעק: "טיפש שכמותך! לפני רגע לא יכולת לשלם עבור מנה במסעדה שלי וכעת שמציעים לך שכר תמורת אתה חובט את ראשך בקיר?!" השיב יוסי: "אני באמת טיפש שק מלא אבנים כאלו היה לי והשלכתי את כולן בזו אחר זו..." כן הוא הנמשל: בעולם הזה אין אנו יודעים מהו השכר שנקבל בעבור כל מצווה ומצווה וכשנגיע לעולם הבא לאחר 120 שנה, נגלה מהו השכר שקיבלנו עבור מצוות פשוטות שדשנו בעקבנו. הבה לא נשליך מאחרי גבינו מצוות "פשוטות" שלא נצטרך אף אנו לחבוט את ראשנו בקיר... מעובד מאתר <http://dvar-tora.co.il>

סיפור ב' לשולחן שבת

עקב- לשמור את "זכות אבות" שיש לנו "והיה עקב תשמעון ושמרתם ועשיתם אתם ושמר ה' ואת החסד אשר נשבע לאבותיך" מובא בשם המגיד מדובנא משל למה הדבר דומה שאצל הקב"ה כביכול "מופקדת" זכות אבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב ולא כדאי "לבזבז" אותה שלא תכלה לגמרי... זקן אחד חסך לבנו הצעיר סך גדול של אלף זהובים. מכיוון שהילד היה עדיין רך בשנים ביקש הזקן מסוחר אחד שיהיה אפוטרופוס על בנו ועל ממנו. גידל הסוחר את הילד בביתו וכאשר הפך לבחור מצא לו הסוחר עבודה בחנותו שיהיה רושם את כל הסחורות הנכנסות והיוצאות והיה משתכר מעבודה זו למחייתו. לימים נודע לבחור כי אצל הסוחר מופקדים אלף זהובים השייכים לו על כן פנה מטיבו וביקש שייתן לו את הכסף. לשם מה לי לעבוד אצלך?! - אמר הבחור - והרי אני יכול לחיות בכבוד רב מן הכסף אשר שייך לי. אם ברצונך לקבל את הכסף - השיב הסוחר - אני מוכן ומזומן לתת לך אולם, לו לעצתי תשמע, אין הדבר כדאי לך כלל וכלל... כי אם תפסיק את עבודתך ותחיה מהכסף השמור לך לא יעבור זמן רב והוא יכלה ולא יישאר ברשותך מאומה על כן המשך בעבודתך והתפרנס ממנה כאשר נהגת עד היום והכסף יהיה שמור לך אצלי בביטחון. כן הוא גם הנמשל - אחד העקרונות החשובים לכל ילד לדעת שמה שיש לו אינו בהכרח פרי מאמציו אלא הוא נהנה מפרות עמלם של אבות אבותיו. ניתן כמובן לקשר גם לעולם הגשמי, שהילדים נהנים מפרי כפיהם של הוריהם עד שהוא מסוגלים לעמוד על רגליהם לבדם. מעובד מאתר <http://dvar-tora.co.il>

סיפור ג' לשולחן שבת

עקב- להתייחס לפרטים הקטנים מובא במדרש רבה על תחילת הפרשה (פרשה ג, אות א): "אָמְרוּ לוֹ יִשְׂרָאֵל וְאֵימְתֵי אֶת גּוֹתֵן לָנוּ שְׂכָר הַמְצוּוֹת שְׁאֵנוּ עוֹשִׂים, אָמַר לָהֶם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצוּוֹת וְשִׂאמָתָם עוֹשִׂים מְפֹרְתֵיהֶן אִתָּם אוֹכְלִים עִשְׂוֹ, אָבָל שְׂכָרָן בְּעֵקֶב אֵינִי גוֹתֵן לָכֵם, מִנֵּן מִמָּה שְׂקָרֵינוּ בְּעֵנְיָנוּ (דברים ז, יב): וְהִנֵּה עֵקֶב תִּשְׁמָעוּ...". רש"י מבאר כדרכו: מצוות שאדם דש בעקביו - אין לזלזל במצוות הקלות שהם תחילתן של העברות החמורות. ומובא משל של המגיד מדובנא, על הפסוק באיכה א, ט: "טִמְאָתָהּ בְּשׂוּלֵיהָ לֹא זָכְרָה אֶחְרִיתָהּ" על העבירות הקלות שהם ראש לכל העבירות. משל למה הדבר דומה? היה אדם אחד שרצה לרכוש אריג יקיר מאוד. כל מטר עלה 1000 ש"ח הוא הלך ורכש 4 מטר מהבד הזה. אמר לו בעל החנות - "תשמע, אם אתה רוצה את האריג הזה, לאורך ימים ושנים - השקעת 4000 ש"ח, לך תשקיע עוד 100 ש"ח אצל התופרת. תבקש ממנה שבקצה של הבד, תעשה לך מכפלת, שתתפור אותו מכל הארבע כיוונים שלו.

מדוע? זה לא אריג טוב ומשובח?! – שאל הקונה בפליאה

"קנית אריח מהמשובחים ביותר! קבע המוכר. אבל אריג שהוא לא מקופל, והוא לא מסודר כמו שצריך, הוא יכול להתפורר לאורך זמן..."

"עזוב שטויות... אם זה אריג טוב, הוא יחזיק מעמד לאורך זמן" – הפטיר הלוקח ויצא.

חלפו להם כמה חודשים, בכל פעם שבני המשפחה יושבים לאכול מסביב לשולחן, הילד הקטן משתעמם, וכשהוא רואה חוט אחד בולט מהמפה, הוא מושך אותו להנאתו. בכל פעם רק חוט אחד....

חולפים להם כמה שבועות, ועוד חוט מוצא את דרכו בחוץ וכך הפכה המפה מחוררת ובלויה...

התרגז הקונה אך נזכר את דברי המוכר ולא היה לו אלא לקבל את הדין שעשה הא לעצמו. כן הוא הנמשל:

אומר המגיד מדובנה – זה מה שאמר הנביא: "טַמְאָתָה בְּשׁוּלְיָהּ לֹא נִכְרָה אַחֲרֵי־תָהּ" – גם בשוליים, יכול יצר הרע לתפוס אותך. דווקא בדברים הקטנים הוא יפיל אותך ואפילו אם מדובר בחוט קטן מבין אלפי חוטים השזורים בבד הגדול.

ובאה התורה ומזהירה "וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמָעוֹן" – תשים לב לפרטים הקטנים, שבהם התורה אומרת 'כאן מתחיל היצר הרע'. תחילתו של יצר הרע, היא דווקא 'בחוטים הקטנים' שהוא מושך החוצה, וככה הוא מפורר את המפה כולה.

סיפור ד' לשולחן שבת

"והיה עקב תשמעון"

חז"ל מלמדים אותנו בגמרא (יומא פג): "מים ראשונים האכילו חזיר ומים אחרונים הרגו את הנפש". זלזול במצווה פשוטה יכול להוביל לאיסור חמור

מסופר על בעל מסעדה בחו"ל שהיה בוחן את אורחיו מרגע שנכנסו למסעדה. והנה יום אחד הגיעו שני יהודים והתיישבו לאכול. בסיום הסעודה נדרש האחד לשלם 100 שקלים ואילו חברו 150 שקלים. לשאלתם מדוע אין המחיר זהה הרי אכלנו אותו הדבר?! השיב להם בעל המסעדה שהיקר היה אוכל כשר ואילו הזול היה בשר חזיר! "בשר חזיר? האכלתם אותי בשר חזיר?!!" נזעק האיש. השיב בעל המסעדה: "ראה! בכניסתך למסעדה לא נטלת ידיים ובשל כך נהננו שהנך גוי וקיבלת חזיר. לעומת זאת, חברך שנטל ידיים זיהינו כי יהודי הוא ועל כן הוגשה לו מנה מהדרין..."

נלמד מהסיפור שני דברים: זלזול במצווה פשוטה יכול להוביל לאיסור חמור, עבירה גוררת עבירה.

סיפור ה' לשולחן שבת

ההבדל בין עשיר לעני בהשגחת ה',

כתוב בפרשה "ואמרת... כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה". משה רבנו מזהירנו מפני הנפילה באשליה שההצלחה היא רק פרי עמלנו וחוכמתנו.

מובא סיפור על ר' חיים מוואלוז'ין שפעם אחת הגיע סוחר עצים עשיר גדול לפניו וסיפר לו כי כל ממונו נתון בסכנה.

"מהי הסכנה?" שאל רבי חיים. המשיך העשיר וסיפר:

אוניה גדולה מלאה עצים שלחתי למדינת פרוסיה אולם השלטונות אינם מתירים לי להכניס את הסחורה לתוך המדינה ומאיימים עלי כי אם לא תפליג האוניה על עקבותיה ותחזור - יטביעוה!

אל דאגה - הרגיע רבי חיים - עוד תראה ישועת ה' כהרף עין!

באותו יום האמיר מאוד מחיר העצים ובו בזמן התירו השלטונות פרוסיה לאניית הסוחר להיכנס לגבולם.

הגיע העשיר לרבי חיים והוא מלא שמחה. רבי - קרא העשיר – "היום רואה אני את ההשגחה משמים! שהרי אם שלטונות פרוסיה לא היו מעכבים אותי הייתי מקבל את מחיר העץ הישן העיכוב היה לטובה והוא אשר גרם שאמכור את העצים במחיר העץ החדש וכך הרווחתי פי כמה".

רואה אתה - נאנח רבי חיים - זה ההבדל בין עשיר לעני:

העני רואה את השגחת הקב"ה עליו בכל יום ויום ואילו העשיר הבטוח שהוא זה אשר עשה את כל החיל אשר לו רואה בהשגחה רק אחת לכמה שנים...

מעובד מאתר <http://dvar-tora.co.il>

סיפור ו' לשולחן שבת

יסורים מכפרים ויש לקבלם באהבה. כתוב בפרשה "כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלוקיך מיסרך"

הקב"ה מייסר אותנו כאבא המייסר את בנו ולא פעם אנו מנסים לחמוק מהייסורים באמתלות שונות וכשה מצליח אנו מאושרים אך לא יודעים מה צופן העתיד לבא... לא פעם הייסורים מכפרים לנו על משהו יותר חמור, ואנחנו מנסים להתחכם...

מובא סיפור מאגדות שלמה המלך:
פעם ביקש אחד היועצים של שלמה ללמוד את שיחת החיות. לאחר שהפציר בשלמה ולמרות אזהרותיו של שלמה שלא כדאי לו להבין את שפתם... לימדו שלמה את שיחת הציפורים.
כשהוא בקי בשפת הציפורים, הנה הוא שומע 2 ציפורים צוחקות, אחת אומרת לחברתה: "תראי איזה מסכן, מחר יישרף לו הבית"... הוא הבין שמדובר עליו, מה עשה?
רץ מהר ומכר את הבית. ואכן לאחר שקיבל את הכסף נשרף הבית כליל...
אז חשב לעצמו: "כמה טוב שהתעקשתי ללמוד את שפת החיות... הנה הצלתי את ביתי"...
למחרת שוב שמע את שתי הציפורים מתלחשות: "מחר תמות הפרה של פלוני!". מאחר שמדובר עליו רץ מהר ומכר את הפרה. ותכף לאחר ששלל את הכסף לידו התפגרה הפרה ומתה... כשחיוך ניצחון על פניו שב לביתו...
למחרת שמע אותם אומרות- "כמה מסכן זה צריך למות מן העולם". באותו הרגע רץ בבהלה אל שלמה המלך וסיפר את כל הקורות אותו.
אמר לו החכם מכל אדם: ה' רצה לפגוע ברכושך ולא נתת. רצה לפגוע במקור הכנסתך ולא נתת, ועכשיו מה אעשה לך?!...
אין לדעת על מה הייסורים מכפרים, לכן יש לקבלם באהבה...
<http://dvar-tora.co.il> מעובד מאתר

סיפור ז' לשולחן שבת

"וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך"
הגמרא במסכת עבודה זרה י"א מספרת סיפור על אונקלוס הגר:
אונקלוס, בן אחותו של מלך רומי אדריאנוס הרשע, החליט להתגייר ולהיות יהודי.
החל אונקלוס הגר ללמוד תורה, ובמהרה נעשה חכם גדול ותרגם את התורה ללשון הארמית. את תרגום אונקלוס קוראים אנו עד היום, ובכל החומשים נדפס הוא לצד דברי התורה.
כשנודע לאדריאנוס כי בן אחותו התגייר כעס מאד... "כיצד זה יתכן שאחד מבני משפחתי מסתפח אל העם היהודי?!!" – צעק הוא. שלח אדריאנוס גדודי צבא לארץ ישראל לאסור את אחינו ולהביאו לפניו.
באו החיילים אל אונקלוס ונתקבלו בסבר פנים יפות.
החל אונקלוס מסביר לחיילים את דברי התורה, עד שהללו הכריזו: "טובים הם דברי התורה, גם אנו רוצים להיות יהודים!" התגיירו ולא שבו אל המלך.
נודע הדבר למלך וכעסו גבר. שלח גדוד חיילים נוסף, אך בטרם יצאו הללו לדרך, הורה להם שלא לשוחח עם אונקלוס בדברי תורה ואף לא להקשיב לדבריו. כל שעליהם לעשות לאסור את בן אחותו ולהביאו לרומא.
הגיעו החיילים אל אונקלוס, אסרוהו והלכו עמו לרומא.
בדרך פנה אליהם אונקלוס ואמר: "אשאל אני אתכם שאלה: כאשר שר חשוב יוצא לדרכו בלילה, נלווה אליו שר פחות חשוב ממנו ומאיר לו את דרכו באבוקה. ואילו השר החשוב כשנלווה הוא אל שר חשוב מאד, הוא השר החשוב מאיר לו את הדרך. וכשיוצא המלך לדרך מאיר לו השר החשוב מאד את דרכו. ועתה, תמה אני: האם גם המלך מאיר למישהו את דרכו בלילה?
"לא!" - השיבו החיילים
ואם כך: המשיך אונקלוס "ראו כמה חביב עם ישראל בעיני הקדוש ברוך הוא. כשהלכו בני ישראל במדבר, בצאתם ממצרים, הקדוש ברוך הוא בעצמו שהוא מלך מלכי המלכים האיר להם את דרכם בעמוד אש!"
התלהבו החיילים ואמרו "גם אנחנו רוצים להיות יהודים!". ומיד התגיירו ולא שבו אל המלך.
עד מהרה הגיע הדבר לאזני המלך וחמתו בערה בו. חיש שלח גדוד חיילים נוסף אל אונקלוס. את החיילים הללו הזהיר אזהרה חמורה לבל יעזו לדבר ולו רק מילה אחת עם אונקלוס. עליהם לאסור ולהביאו אל המלך.
הגיעו החיילים אל אונקלוס, ומבלי לומר מילה אסרוהו ויצאו לדרך. כשעמדו לצאת מפתח הבית, הניח ידו על המזוזה וחיך. למראה חיוכו לא הבליגו החיילים ושאלו: "מדוע מחייך אתה?"
השיב אונקלוס הגר: "השמעתם מימיכם דבר מופלא שכזה? בכל העולם נהוג שהמלך יושב בבית פנימה ועבדיו שומרים עליו מבחוץ. לא כן אצל מלך מלכי המלכים, הקדוש ברוך הוא: עם ישראל, עבדיו, יושבים בבית פנימה. ובפתח בתיהם קובעים הם, על פי צווי ה', מזוזות. ועל ידי כך שומר המלך על העבדים מכל רע
"אם כך, גם אנחנו חפצים להיות יהודים!" - הגיבו החיילים הרומאים. מיד התגיירו כולם ולא שבו אל המלך.
נוכח אדריאנוס שאין הוא מצליח לעולל כל רע לאונקלוס, ולא זו בלבד: כל החיילים ששולח הוא מתגיירים אף הם. החליט להניחו לנפשו ולא שלח עוד חיילים להביאו...

מתכוננים לפרשה תשובות לשאלות :

שכר שמירת המצוות - שמירת ברית אבות (ו, יב-טז)

בפרשת עקב אנו זוכים לבשורות על שפע וברכה גדולה בארץ ישראל. אלא שהמצוות תלויות בקשר שלנו אל הקב"ה ומובא במדרש תנחומא : " יתברך שמו של הקדוש ברוך הוא שנתן תורה לישראל שיש בה שש מאות ושלש עשרה מצוות, ויש בהן קלות וחמורות. ומפני שיש בהן מצוות קלות שאין בני אדם משגיחין בהן אלא שמשליכין אותן תחת עקביהן, כלומר שהן קלות, לפיכך היה דוד מתירא מיום הדין ואומר: רבוננו של עולם, איני מתירא מן מצוות החמורות שבתורה, שהן חמורות. ממה אני מתירא. מן המצוות הקלות, שפלא עברתי על אחת מהן, אם עשיתי אם לא עשיתי, מפני שהיתה קלה. ואתה אמת, הוי זהיר במצוה קלה כבמצוה חמורה. לכך אמר, למה אירא בימי רע עון עקבי יסובני.

1. הפרשה נפתחת בפס' "והיה עקב תשמעון", מה נרמז במילה "עקב" - שהיא מלשון עקבו של אדם (עקב הרגל)?(רש"י ז,יב) אם המצוות קלות שאדם דש (א) בעקביו תשמעון
2. כתוב בפס' "והיה עקב תשמעון אל המשפטים האלה... ושמר ה' אלקיך לך את הברית" וכו', מה הפירוש "ושמר ה' אלקיך"? (רש"י ז,יב) ישמור לך (ב) הבטחתו
3. מיתחו קו להשלים את הברכות (ז,יג-טז)
ואהבך וברכך והרבהך וברך פרי בטנך ופרי אדמתך דגנך(חיתה) ותירשך(יין) ויצהרך(שמן) שגר אלפיך ועשתרת צאנך ברוך תקיה מכל העמים לא יהיה בך עקר ועקרה ובבהמתך ויהי ה' מנצח כל חלי וכל מדי מצרים הרעים אשר ידעת לא ישמם בך ונתנם בכל שנאיך ואכלת את כל העמים אשר ה' אלקיך נתן לך
4. מה הפירוש "שגר אלפיך" ולמה נקראים "שגר"? (רש"י ז,יג) ולדי בקרך, שהנקבה משגרת (ג) ממעיה
5. מה הפירוש "ועשתרת צאנך", ולמה נקראים כך?(רש"י ז,יג) מנחם פירש אבירי בשן (תהלים כב, יג), (ד) מבחר הצאן, כמו עשתרות קרנים (בראשית יד, ה). (ה) לשון חזוק, ואונקלוס תרגם ועדרי ענך, ורבותינו אמרו (חולין פד): למה נקרא שמם (ו) עשתרות, שמעשרות את בעליהן
6. כתוב בפס' "ואהבך וברכך והרבהך", בזכות מי זכינו לאהבת ה' אותנו?(בעל הטורים ז,יג) בזכות אברהם שנא' בו זרע אברהם אוהבי
7. בזכות מי זכינו לברכת ה'?(בעל הטורים ז,יג) בזכות יצחק שנאמר בו וברך אלהים את יצחק;
8. בזכות מי זכינו לברכת "והרבהך"? (בעל הטורים ז,יג) בזכות יעקב שנא' בו פרה ורבה.
9. כתוב בפס' "ברוך תהיה מכל העמים לא יהיה בך עקר ועקרה ובבהמתך", מה הפירוש "עקר"? (רש"י ז,יד) שאינו מוליד
10. הקב"ה מצווה לא לחוס על הגוים שנכבשו בכניסה לארץ ישראל. מדוע?(ז,טז) עלולים לעבוד את אלוהיהם וזו תהיה מכשלה לעם ישראל

שיעור לבעלי הספקות (ו, יז-כ)

1. ממלחמת עמלק ועד הכניסה לארץ, הקב"ה עושה ניסים גדולים לעם ישראל ועוזר להם לנצח במלחמות על אף שהלוחמים של עם ישראל לא היו מאומנים וללא כלי נשק מתאימים. ממה חושש משה רבנו בכניסה לארץ?(ז,יז) רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להורישם
 2. משה רבנו מצווה את עם ישראל "לא תירא מהם... ולזכור את המופתים שעשה הקב"ה ביציאת מצרים.
 3. איזו דוגמה מביא רש"י לאוהות עליהם מדובר בפס'?(רש"י ז,יט) כגון ויהי לנחש, (שמות ד, ג). והיו לדם ביבשת (שם ט).
 4. מה הפירוש "מסות" בפס'?(רש"י ז,יט) נסיונות
 5. איזה מכה מהמכות שניתנו על מצרים נקראת "היד החזקה"? (רש"י ז,יט) זה (ח) הדבר מהי "הזרע הנטויה"? (רש"י ז,יט) זו (ט) החרב של מכת בכורות
 6. הקב"ה יעזור לעם ישראל במלחמה "וגם את הצרעה ישלח ה' אלקיך בס", מהי ה"צרעה"? (רש"י ז,כ) מין שרץ העוף, שהיתה זורקת בהם מרה ומסרתן ומסמאה את עיניהם, בכל מקום שהיו נסתרים שם (סוטה לו).
 7. משה רבנו אוסר על עם ישראל לפחד מהמלחמה בגויים ומבשר לעם ישראל שהקב"ה לא יגרש את הגויים מארץ ישראל בבת אחת ובמהירות אלא אט אט. מדוע? (ז,כב) פן תרבה עליך חית השדה
 8. מה צריכים לעשות עם ישראל לאחר הניצחון במלחמת הארץ?(ז,כב) פסילי אלהיהם תשרפון באש
- הגויים היו מקשטים את העבודה זרה שלהם בחפצי נוי מכסף וזהב והקב"ה אוסר על לקיחת את הקישוטים. הסכנה היא שהיהודי שיצליח באותו כסף וזהב שהיה על הפסלים, ועלול לחשוב שהיה זה בכח אותה העבודה זרה שהיו עליה החפצים.

הנהגת ה' במדבר והשפע בארץ (ח, איג)

משה רבנו מגלה קצת מהנהגת ה' במדבר במשך ארבעים שנה עד הכניסה לארץ ישראל.

1. לפני הסיפור על הנהגת ה', משה רבנו חוזר על שמירת ברית אבות ואומר בפס' "כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון", מה הפירוש "כל המצוה" על פי מדרש אגדה? ואיזו דוגמה מביא רש"י? (רש"י ח,א) מדרש אגדה (תנחומא עקב ו.י), אם התחלת במצוה גמור אותה, (ל) שאינה נקראת המצוה אלא על שם הגומרה, שנאמר ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם (יהושע כד, לב), והלא משה לבדו נתעסק בהם להעלותם, אלא לפי שלא הספיק לגומרה וגמרוה ישראל, נקראת על שמם
2. מדוע, לפי "בעל הטורים" נסמכה המילה "לאבותיכם" לפסוק "וזכרת את כל הדרך" (בעל הטורים ח,א) לאבותיכם. וסמך ליה וזכרת את כל הדרך לומר שתזכור דרך שהלכו בו אבותיך ותלך בו גם אתה
3. מה הסיבה המופיעה בתורה לחלק מהאירועים שהתרחשו בזמן המסעות במדבר? (ח,ב) לִמְעַן עֲנִתְךָ לְנַסְתָּךְ לְדַעַת אֶת אֲשֶׁר בְּלִבְבְּךָ הִתְשַׁמֵּר מִצְוֹתַי אִם לֹא
4. כתוב בפס' "וזכרת את כל הדרך אשר הוליכך ... למען ענתך לנסתך לדעת את אשר בלבבך התשמר מצותי אם לא" (רש"י ח,ב) שלא תנסהו ולא (מ) תהרהר אחריו:
5. מדוע הקב"ה הרעיב את עם ישראל במדבר ונתן להם את המן? (ח,ג) לִמְעַן הוֹדִיעֶךָ כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לָבְדוּ יַחֲיֶה הָאָדָם כִּי עַל כָּל מוֹצֵא פִי ה' יַחֲיֶה הָאָדָם
6. איזה שני דברים למדים מהכתוב בפס' "ויאכילך את המן ... למען הודיעך" (בעל הטורים ח,ג) מלמד שבאכילת המן ניתן להם דעה וכן בעזרה הוא אומר (ע"ש וצ"ע) ומנך נתת להם להשכילם וזהו לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן:
7. איזה שני ניסים מציין משה רבנו שנעשו במהלך ארבעים השנה? (ח,ד) שִׁמְלַתְךָ לֹא בָלְתָה מֵעַלְיָךְ וְרִגְלֶךָ לֹא בָצְקָה
8. כיצד הבגדים של עם ישראל לא בלו במשך 40 שנה, ומה היו עושים הילדים הקטנים שגדלו במשך הזמן הזה - איזה בגדים היו לובשים? (רש"י ח,ד) ענני כבוד היו שפין בכסותם ומגהצים אותם כמין כלים מגוהצים, ואף קטניהם כמו שהיו גדלים (ג) היה גדל לבושן עמהם, כלבוש הזה של חומט שגדל עמו
9. כתוב בפס' "ורגלך לא בצקה" מה הפירוש "לא בצקה" (רש"י ח,ד) לא נפחה כבצק, כדרך הולכי יחף (ס) שרגליהם נפוחות:
10. משה רבנו מתאר לעם ישראל את הברכה הגדולה בכניסה לארץ. חברו בין הפסוקים: (ח,זט)

אַרְצָא אֲרָץ נְחֹלִי מַיִם	עֵינַי וְתַהֲמַת יִצְאִים בְּבִקְעָה וּבְקָהָר
אַרְצָא חֹטָה וְשַׁעֲרָה וְגִפְנֵי וְתַאֲנָה וְרִמּוֹן	אַרְצָא זֵית שֶׁמֶן וְדִבְשׁ
אַרְצָא אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְכַּנְתָּ תֹאכַל בָּהּ לֶחֶם	לֹא תַחֲסֵר בַּל בָּהּ
אַרְצָא אֲשֶׁר אֲבִנְיָה בְרִזָּל	וּמִהֲרִיָּה תַחְצַב נַחֲשֶׁת

11. בפס' "ארץ חטה ושערה ארץ זית שמן ודבש" ישנם 10 מילים. על מה הדבר רומז? (בעל הטורים ח,ח) "י תיבות בפסוק לכך צריך ליתן י" אצבעות בפת בשעת ברכה ועוד כנגד י" מצות שנעשו בפת לא תחרוש לא תזרע כלאים לקט שכחה פאה לא תחסום תרומה ומעשר ראשון ושני וחלה:
 12. כתוב בפס' "ואכלת ושבעת, וברכת את ה' ... על איזה ברכה מדובר? וכיצד מלמד "בעל הטורים" את החובה לברך לפני? (בעל הטורים ח,י) וברכת. היינו ברכת המזון וכן נמי צריך לברך לפניו פי' ואכלת ושבעת וברכת כבר שאסור לאדם ליהנות מן העולם הזה בלא ברכה שנאמר לה' הארץ ומולואה אבל לאחר שבייך הוא משלו שנאמר והארץ נתן לבני אדם וזה אמרתי לה' אדני אתה טובתי בל עליך מכיון שהייתי לה' אין הטובה משלך
 13. איזו סכנה יכולה להיות מהברכה הגדולה שתהיה לנו בארץ ישראל: "... וְשָׂבַעְתָּ וּבָתִּים טֹבִים תִּבְנֶה וַיִּשְׂבַּת, וּבְקָרְךָ ... יִרְבְּזוּ וְכֶסֶף וְזָהָב יִרְבֶּה לְךָ וְכָל אֲשֶׁר לְךָ יִרְבֶּה" (ח,יז) וְרַם לְבָבְךָ וְשָׂכַחְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ
 14. משה רבנו מזהיר ממידת הגאווה כתוצאה מההצלחה. השלימו: "... כְּחֵי _____ עֲשֶׂה לִי _____ הַזֶּה" (ח,יז)
 - 15.
- התורה מדריכה אותנו ומלמדת אותנו שהברכה היא חלק מהברית עם אבותנו ולכן אנו מצווים במצוות הזכירה " וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כִּי הוּא הַנָּתַן לְךָ כָּח לַעֲשׂוֹת חַיִּיל"

עם קשה עורף - תזכורת חטאי המדבר (ט, א - י, יא)

1. משה רבנו חוזר ומזהיר את עם ישראל מגבהות הלב מההצלחה בכיבוש הארץ. ירושת הארץ היא בזכות האבות " ... כִּי לֹא בְצַדִּיקְתָּךְ ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ אֶת הָאָרֶץ לְדַשְׁתָּהּ כִּי עִם קִשָּׁה עֹרֵף אָתָּה". איזה אירועים מפרשות קודמות מזכיר משה רבנו לעם ישראל כדי להוכיח שעם ישראל הוא "עם קשה עורף"? (ט,א)
- חטא _____ לאחר מעמד הר סיני (ט,חטז) חטא העגל
- חטא _____ בתבערה - המתאוננים
- חטא _____ על המים - מסה ומריבה
- חטא _____ על הבשר - קברות התאווה
- חטא _____ שהיה בקדש ברנע - המרגלים
2. כתוב בפס' "ואתנפל לפני ה' כראשונה ארבעים יום וארבעים לילה", באיזה תאריך משה רבנו עלה להר וירד ממנו, וכמה פעמים עשה זאת? (רש"י ט,יח) ואתנפל לפני ה' כראשונה ארבעים יום. שנאמר ועתה אעלה אל ה' אולי אכפרה (שמות לב, ל), באותה עלייה נתעכבתי

1. ארבעים יום, (ר) נמצאו כלים בכ"ט באב, שהוא עלה בשמונה עשר בתמוז, (ש) בו ביום נתרצה הקדוש ברוך הוא לישראל ואמר לו למשה פסל לך שני לוחות (שם לך, א.), עשה עוד מ' יום, נמצאו כלים ביום הכפורים, בו ביום נתרצה הקב"ה לישראל בשמחה (ת) ואמר לו למשה סלחתי כדברך (במדבר יד, כ.), לכך הוקבע למחילה ולסליחה, ומנין שנתרצה ברצון שלם, (א) שנאמר בארבעים של לוחות אחרונות ואנכי עמדתי בהר כימים הראשונים (דברים י, י.), מה הראשונים ברצון אף אחרונים ברצון, אמור מעתה, אמצעיים היו בכעס: נאמר על עם ישראל "קצף ה' עליכם להשמיד אתכם" ועל אהרן נאמר "התאנף ה' מאד להשמידו", מה הפירוש "להשמידו" בפס' (רש"י ט, כ) זה כלוי בנים
2. למי משה הצליח לכפר בתפילתו? (רש"י ט, כ) והועילה תפילתי לכפר מחצה, (ה) ומתו שנים ונשארו השנים
3. כתוב בפס' "בעת ההיא אמר ה' אלי פסל לך שני לוחות אבנים ועלה אלי ההרה ועשית לך ארון עץ" מהי אותה העת, ובאיזה ארון עץ מדובר? (רש"י י, א) לסוף מ' יום נתרצה לי, ואמר לי פסל לך ואח"כ ועשית ארון, ואני עשיתי ארון תחלה, שכשאבא והלוחות בידי היכן אתנם, ולא זה הוא הארון שעשה בצלאל, שהרי משכן לא נתעסקו בו עד לאחר יום הכפורים, כי ברדתו מן ההר צוה להם על מלאכת המשכן, ובצלאל עשה משכן תחלה (ו) ואחר כך ארון וכלים, נמצא זה ארון אחר היה, וזהו שהיה יוצא עמהם למלחמה, ואותו שעשה בצלאל לא יצא למלחמה אלא בימי עלי, ונענשו עליו ונשבה
4. משה ממשיך ומספר על כתיבת עשרת הדיברות על הלוחות השניים ושברי הלוחות שהונחו בארון עצי שיטים נוסף לארון הברית. עוד מזכיר משה את מותו של אהרן הכהן. מי החליף את אהרן ככהן גדול? (ו, א) אלעזר בנו
5. מה לומדים מהסמיכות של מיתת אהרן לשבירת הלוחות? (בעל הטורים י, ו) סמך מיתת אהרן לשבירת הלוחות לומר לך קשה מיתת הצדיקים כשבירת הלוחות וגם ת"ח שמת הכל נעשין קרוביו שצריכין לקרוע עליו כמו על ספר תורה שנשרף ועוד סמך ואשים הלוחות בארון אצל מיתת אהרן לומר ס"ת שבלה קוברין אותה אצל תלמיד חכם לומר קיים זה מה שכתוב בזה:
6. כיצד לומדים את אהבת ה' מהפסוק ' ויאמר ה' אלי קום לך למסע לפני העם? (רש"י י, יא) אע"פ שסרתם מאחרי (מ) וטעיתם בעגל, אמר לי לך נחה את העם וגו'

הציפיה מעם ישראל והברכה בארץ (י, יב - יא, יב)

1. למרות כל החטאים שהזכיר משה, עדין הקב"ה שומר את הברית. מה דרשו רבותינו מהפסוק "מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה'?" (רש"י י, יב) רבותינו דרשו מכאן, הכל בידי שמים חוץ (ג) מיראת שמים (ברכות לג):
2. מה לומדים מהפסוק "ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה...." על הקשר בין עם ישראל לקב"ה? (רש"י י, יב) אע"פ שעשיתם כל זאת, עודנו רחמיו וחבתו עליכם, ומכל מה שחטאתם לפניו אינו שואל מכם כי אם ליראה וגו'
3. כתוב בפס' "ומלתם את ערלת לבבכם" מהי "ערלת לבבכם"? (רש"י י, טז) אוטם לבבכם (צ) וכיסויו
4. כתוב בפס' "ואהבתם את הגר כי גרים הייתם" מה למדים מכאן? (רש"י י, יט) מוס שבך (א) אל תאמר לחברך
5. כתוב בפס' "את ה' אלקיך תירא ואותו תעבד ובו תדבק ובשמו תשבוע" מתי מותר להישבע בשם ה'? (רש"י י, יב) את ה' אלהיך תירא. ותעבוד לו ותדבק בו, ולאחר שיהיו בך כל המדות הללו, (ב) אז בשמו תשבוע:
6. משה רבנו מזכיר לעם ישראל מחלוקת קרח ועדתו כתוב בפס' "ואשר עשה לדתן ולאבירם... ותבלעם ואת בתיהם... ואת כל היקום אשר ברגליהם" מה הפירוש "היקום אשר ברגליהם"? (רש"י י, ו) זה ממונו של אדם, שמעמידו על רגליו
7. ארץ ישראל היא "אָרֶץ הָרִים וּבְקַעֲתָ" שיש הרבה יותר שטח גידול. איזו ברכה נתן הקב"ה בארץ ישראל אנו לומדים עפ"י הפירוש "והשקית ברגלך"? (רש"י י, י) ארץ מצרים הייתה צריכה להביא מים מנילוס ברגליך, ולהשקותה צריך אתה לנודד משנתך ולעמול, והנמוך שותה ולא הגבוה, ואתה מעלה המים מן הנמוך לגבוה, אבל זו למטר השמים תשתה מים, אתה ישן על מטתך והקב"ה משקה נמוך וגבוה, גלוי ושאינו גלוי, כאחת:
8. מה הפירוש "והשקית ברגלך כגן הירק"? (רש"י י, י) כגן הירק. שאין די לו בגשמים ומשקין אותו ברגל ובכתף
9. כיצד לומדים שארץ ישראל הייתה טובה יותר מארץ מצרים (עפ"י פירוש רש"י לפסוק... לא כארץ מצרים היא)? (רש"י י, י) אלא טובה הימנה, ונאמרה הבטחה זו לישראל (ז) ביציאתם ממצרים, שהיו אומרים שמא לא נבוא אל ארץ טובה ויפה כזו, יכול בגנותה הכתוב מדבר, (ח) וכך אמר להם לא כארץ מצרים היא אלא רעה הימנה, תלמוד לומר וחברון שבע שנים נבנתה וגו' (במדבר יג, כב.), (ט) אדם אחד בנאן, וחם בנה צוען למצרים בנו וחברון לכנען, דרך ארץ אדם בונה את הנאה ואחר כך בונה את הכעור (ס"א הגרוע), שפסולתו של ראשון הוא נתון בשני, ובכל מקום החביב קודם, הא למדת שחברון יפה מצוען, ומצרים משובחת מכל הארצות, שנאמר כגן ה' כארץ מצרים (בראשית יג, י.), וצוען שבה מצרים היא, שהיתה מקום מלכות, שכן הוא אומר כי היו בצוען שריו (ישעיה ל, ד.), וחברון פסולתה של ארץ ישראל, לכך הקצוה לקבורת מתים, ואע"פ כן היא יפה מצוען (ספרי לז.). ובכתובות (דף קיב.) דרשו בענין אחר, אפשר אדם בונה (י) בית לבנו הקטן ואח"כ לבנו הגדול, אלא שמבונה (כ) על אחד משבעה בצוען:
10. קדושת ארץ ישראל שונה מכל ארצות העולם והקב"ה משגיח עליה כל הזמן. השלימו את הפסוק: "אָרֶץ אֲשֶׁר־ה' אֱלֹקֶיךָ _____ אֶתָּה, _____ עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ _____ וְעַד אֲחֵרִית שָׁנָה" (יא, יב) אָרֶץ אֲשֶׁר־ה' אֱלֹקֶיךָ דִּדְשׁ אֶתָּה תְּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ מְרֻשֶׁת הַשָּׁנָה וְעַד אֲחֵרִית שָׁנָה
11. מה ההדגשה בפסוק ".....מרשית השנה" עפ"י רש"י? (רש"י י, יב) מראש השנה נדון מה יהא בסופה
12. מה הפירוש "תמיד עיני ה' אלקיך בה"? (רש"י י, יב) לראות מה היא צריכה ולחדש בה (מ) גזרות, עתים (ג) לטובה ועתים לרעה כו', כדאיתא ב"ר"ה (דף יז):
13. כתוב בפס' "תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה.....", מה נרמז במילה "מרשית"? (בעל הטורים י, יב) אותיות מתשרי

קבלת עול מצוות – פרשת והיה אם שמע(יא, יגכה)

בפרשת ואתחנן למדנו את פרשת "שמע ישראל" שהיא קבלת עול מלכות שמים. בפרשתנו נלמד את פרשת "והיה אם שמע" שהיא קבלת עול מצוות. מצווה עלינו לקרותה פעמיים ביום כחלק מ"קריאת שמע".

1. מהי הכפילות "אם שמע תשמעו"(רש"י יא,יג) אם תשמע בישן (ע) תשמע בחדש (סוכה מו:), וכן אם שכח תשכח (דברים ח, יט.), אם התחלת לשכוח, סופך שתשכח כולה, שכן כתיב במגלה (פ) אם תעזבני יום יומים אעזובך:
2. מדוע נסמך הפסוק "...ועד אחרית שנה" לפסוק "והיה אם שמע"? מה יקרה אם עם ישראל יקלקלו מעשיהם באמצע השנה?(בעל הטורים יא,יג) לומר אם תשמעו עד אחרית השנה יתן הגשמים בזמנם ובמקום שצריך להם ואם היו צדיקים בתחלת השנה והקב"ה גזר עליהם גשמים וסרחו מורידן במדברות ובימים
3. מדוע הודגש בפסוק "מצוה אתכם היום"(רש"י יא,יג) שיהיו עליכם חדשים כאילו שמעתם בו ביום (צ) (ספרי ראה נח):
4. מדוע התורה מקשרת בין "אשר אנכי מצוה אתכם היום" לבין "לאהבה את ה'"(רש"י יא,יג) שלא תאמר הרי אני לומד בשביל שאהיה עשיר, בשביל שאקרא רב, בשביל שאקבל שכר, אלא כל מה שתעשו עשו מאהבה, (ק) וסוף הכבוד לבא
5. כתוב בפס' "ולעבדו בכל לבבכם", איזוהי עבודה שבלב?(רש"י יא,יג) עבודה שהיא בלב, וזו היא תפלה, שהתפלה קרויה עבודה,
6. ראינו בפרשה קודמת של "שמע ישראל" שנכתב "בכל לבבך ובכל נפשך" וכעת שוב התורה חוזרת ומצווה "בכל לבבכם ובכל נפשכם". מדוע?(רש"י יא,יג) והלא כבר הוזכר בכל לבבך ובכל נפשך, אלא אזהרה ליחיד (ר) אזהרה לציבור
7. מדוע נסמך "בכל לבבכם ובכל נפשכם" ל- "ונתתי מטר ארצכם"(בעל הטורים יא,יג) לומר שאין נענין על המטר אלא עם כן יכוונו להתפלל בכל לב:
8. כתוב בפס' "ונתתי מטר ארצכם בעתו" מה נרמז בגימטריא של המילה "בעתו"(בעל הטורים יא,יד) בעתו. בגימ' בלילות:
9. מה הפירוש "ונתתי מטר ארצכם בעתו"(רש"י יא,יד) בלילות, שלא יטריחו אתכם. דבר אחר בעתו, בלילי שבתות (ספרי מב.), (ת) שהכל מצויין בבתיהם:
10. "רביעה" בלשון הקודש היא כינוי לעונת הגשמים (מלשון רביעה והפראה, שכן הגשמים רובצים על הקרקע ומפריים אותה). כתוב בפרשה "ונתתי מטר ארצכם בעתו יורה ומלקוש", מהו היורה ומדוע נקרא כך?(רש"י יא,יד) היא רביעה הנופלת לאחר הזריעה, שמרודה את הארץ ואת הזרעים (תענית ו):
11. מהו המלקוש ולמה נקרא כך?(רש"י יא,יד) רביעה היורדת סמוך לקציר, למלאות התבואה בקשיה (שם), ולשון מלקוש דבר המאוחר, כדמתרגמינן והיה העשופים ללבן (בראשית ל, מב.), לקשיא. דבר אחר, לכך נקראת מלקוש, שיוורדת על המלילות (א) ועל הקשין
12. כתוב בפס' "ואספת דגנך" איזה מן ברכה זו, שאנו נטרח לאסף את תבואתנו?(רש"י יא,יד) אתה תאספנו אל הבית (ב) ולא אויביך, כענין שנאמר אם אתן את דגנך וגו' כי מאספיו יאכלוהו (ישעיה סב, ח"ט.), ולא כענין שנאמר והיה אם זרע ישראל וגו' (שופטים ו),
13. כתוב בפס' "ונתתי עשב בשדך לבהמתך", מה התועלת שהעשב בשדה לענין הבהמה?(רש"י יא,טו) ונתתי עשב בשדך. שלא תצטרך להוליכה (ג) למדבריות. דבר אחר, שתהיה גזוז תבואתך כל ימות הגשמים, ומשליך לפני בהמתך, ואתה מונע ירך ממנה שלשים יום קודם לקציר, ואינה פוחתת מדגנה (ספרי מג.):
14. מהי הברכה שה' מברכנו "ואכלת ושבעת"(רש"י יא,טו) הרי זו ברכה אחרת, (ד) שתהא ברכה מצויה בפת בתוך המעים, ואכלת ושבעת:
15. מדוע הזכיר דווקא לאחר "ואכלת ושבעת" את הציווי "השמרו לכם פן יפתה לבבכם"(רש"י יא,טז) כיון שתהיו אוכלים ושבעים, השמרו לכם שלא תבעטו, שאין אדם מורד בהקב"ה אלא מתוך שביעה, שנאמר פן תאכל ושבעת (דברים ח, יב.),
16. מדוע התורה מדגישה שהעונש יגיע "מהרה" בפסוק?(רש"י יא,יז) איני נותן לכם ארכא, ואם תאמרו והלא נתנה ארכא (י) לדור המבול, שנאמר והיו ימי מואה ועשרים שנה (בראשית ו, ג.), דור המבול לא היה להם ממי ללמוד, (כ) ואתם יש לכם ממי ללמוד (ספרי שם):
17. שאר היסורים (ח) אגלה אתכם מן האדמה שגרמה לכם לחטוא, (ט) משל למי ששלח בנו לבית המשתה, והיה יושב ומפקידו אל תאכל יותר מצרכך שתבא נקי לביתך, ולא השגיח הבן ההוא, אכל ושתה יותר מצרכו והקיא וטנף את כל בני המסיבה, נטלוהו בידי וברגליו וזרקוהו אחורי פלטרין (ספרי שם):
18. מדוע, למרות העונשים וההתרחקות מהקב"ה, משה רבנו חוזר ואומר "ושמתם את דברי אלה על לבבכם"(רש"י יא,יח) אף לאחר (ל) שתגלו היו מצויינים במצות, הניחו תפילין, עשו מזוזות, כדי שלא יהיו לכם חדשים כשתחזרו, וכן הוא אומר הציבי לך ציונים (ירמיה לא, כ). ספרי שם):
19. כתוב בפס' "ולמדתם אתם את בניכם לדבר בס" מה למדים מהמילים "לדבר בס"(רש"י יא,יט) משעה שהבן יודע לדבר למדוהו תורה צוה לנו משה, שיהא זה למוד דבורו, מכאן אמרו, כשהתינוק מתחיל לדבר, אביו מסיח עמו בלשון הקדש ומלמדו תורה (ספרי מו.), ואם לא עשה כן, הרי הוא כאלו קוברו, שנאמר ולמדתם אתם את בניכם (מ) לדבר בס וגו'
20. מה לומדים, עפ"י פירוש רש"י, שנאמר "על האדמה אשר נשבע לאבותיכם לתת להם" ולא נאמר לתת "לכם". הרי האבות לא ירשו את הארץ אלא עם ישראל?(רש"י יא,כא) לתת לכם אין כתיב כאן, אלא לתת להם, מכאן מצינו למדים תחיית המתים (ג) מן התורה (ספרי מו.):
21. מהו הציווי הנלמד מהדיק בכתוב בפס' "אשר אנכי מצוה אתכם לעשתה לאהבה את ה' ללכת בכל דרכיו ולדבקה בו"(רש"י יא,כב) הוא רחום ואתה תהא רחום, הוא גומל חסדים ואתה גומל חסדים:
22. כתוב בפסוק "ולדבקה בו", איך אפשר לדבק בה?(רש"י יא,כב) אפשר לומר כן, והלא אש אוכלה הוא, אלא הדבק בתלמידים (ס) ובחכמים, ומעלה אני עליך כאילו נדבקת בו:
23. מדוע נאמר כאן "והוריש ה' את כל הגוים האלה" והלא עם ישראל צריך להוריש?(רש"י יא,כג) עשיתם מה שעליכם, (ע) אף אני אעשה מה שעלי:
24. כתוב בפס' "פחדכם ומוראכם יתן ה' אליכם על פני כל הארץ", מהו פחד ומהו מורא?(רש"י יא,כד) והלא פחד הוא מורא, אלא פחדכם על הקרובים, ומוראכם על הרחוקים: פחד. לשון בעיתת פתאום: מורא. לשון דאגה (ק) מימים רבים:

משה רבנו קושר את שמירת המצוות לברכות של הקב"ה לעם ישראל "כל־המקום אשר תדרוך פְּרִי־לְבָבְךָ בו מִן־הַמִּדְבָּר וְהַלְבָּנוֹן מִן־הַנְּהַר נְהַר־פְּרָת וְעַד הַיַּם הַיְאֵר, וְהָיָה גְבֻלְכֶם. לֹא־יִתְיַצֵּב אִישׁ בְּפָנֶיכֶם פְּחָדְכֶם וּמִרְאָכֶם עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ (על האויבים הקרובים והרחוקים)...."